

3. Палиашвили Н.А. Предотвращение экспертных ошибок // Новые разработки, технические приемы и средства судебной экспертизы: Реферативный сборник. – М., 1988. – Вып. 3(64). – С. 15-19.

4. Щербаковський М.Г., Лапта С.П. Критерії ефективності судових експертиз // Матеріали науково-практичної конференції “Нормативно-правове регулювання судово-експертної діяльності в Україні”. – Сімферополь, 2000. – С. 131-139.

5. Яковлев Я.М. Формализация показателей эффективности судебно-экспертной деятельности // Проблемы теории судебной экспертизы: Сборник научных трудов ВНИИСЭ. – М., 1980. – Вып. 44. – С. 129-136.

6. Петрухин И.Л., Батуров Г.П., Морщакова Т.Г. Теоретические основы эффективности правосудия. – М. : Наука, 1979. – 392 с.

КРИМІНАЛІСТИЧНА ОДОРОЛОГІЯ В РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ

Мосієнко Д. В., студент 2-го курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

1. Криміналістична одорологія одна з нових течій в криміналістиці, суть її полягає в вилученні, зберіганні та використанні запахової інформації з метою розкриття та розслідування злочинів.

2. Гансу Гроссу належить перша оцінка значущості результатів застосування собаки-детектора для пошуку людини за слідами запаху на місцевості. Так, в одному з його видань «Керівництва для судових слідчих» вказувалося, як за допомогою собаки найшвидше відшукати злочинця за його слідами. Цікаво відзначити і рекомендації Ганса Гросса слідчим визначати «...чи має волосся запах, наприклад, диму, парфумів, якихось отруйних

парів» та пропозиції зберігати предмети-слідоносії в щільно закритих скляних ємностях або запаєних бляшаних банках.

Будь-що нове народжується в дискусіях, перевіряється на практиці. Криміналістична одорологія теж не змогла уникнути таких випробувань і, на мою думку, їх витримала, хоча дискусії ще незакінчені.

3. У періодичній пресі та спеціальній літературі продовжується дискусія про основи методу криміналістичної одорології і про можливість процесуального використання результатів кінологічних досліджень. Аргументи опонентів методу стосуються, в основному, трьох питань:

- обґрунтованість положення про індивідуальність і достатню стійкість запахової характеристики конкретної людини,
- можливість використання і роль собак-детекторів у криміналістичній ідентифікації людини по її запахових слідах;
- вірогідність результатів одорологічного дослідження, можливість і форми їхнього процесуального вираження.

Ці питання повинні бути розглянуті на основі накопиченої бази даних.

4. Можливості інструментального дослідження запаху людини поки що обмежені внаслідок малої його концентрації у виявлених слідах. Для розшукових і діагностичних цілей придатні такі прилади, як «Шмель», «Парус», «Канабис». Запахові сліди людини у криміналістичних цілях досліджуються в основному з допомогою біологічних детекторів нюху – службово-розшукових собак.

При цьому вирішуються такі завдання:

- розшук людини за її запаховими слідами;
- розшук речей і супутніх предметів, з якими людина контактувала (одяг, взуття, гребінець, гаманець, блокнот та ін.), тобто розшук предметів за запахом людини;
- розшук речей і предметів за їх власним запахом (наркотики, мастила, продукти харчування, будівельні матеріали, зброя тощо),
- вибірка речей за запахом для ототожнення людини.

5. Найчастіше розшук злочинця, що зник з місця події, ведеться за слідами ніг, які є джерелами запаху людини. Якщо сліди ніг видимі, кінолог дає службово-розшуковому собаці занюхати слід як зразок запаху і командує «Пошук», пускаючи собаку на вільний пошук чи на довгому повідку. Носієм запахового сліду може бути річ, що належить злочинцю, або залишений (загублений) на місці події предмет. У цьому випадку тактика розшуку аналогічна наведеній раніше: кінолог дає собаці занюхати предмет або річ і пускає її на пошук.

6. Використання запахових слідів у розслідуванні за кримінальними провадженнями обумовлено рівнем розвитку криміналістичної техніки, наявністю засобів виявлення, фіксації і дослідження джерел запахової інформації. Специфічні властивості запахових слідів – рухливість структури і розосередженість вимагають особливих технічних пристроїв, що моделюють функції нюху живих організмів. Тому першими «приладами» і поки неперевершеними детекторами запаху були і залишаються нюхові органи живих істот. Технічні засоби, здатні реагувати або диференціювати компоненти запахового сліду, з'явилися порівняно недавно, разом з народженням електроніки і біоніки. Створення таких пристроїв, що працюють подібно нюху живих істот, – важлива наукова проблема взагалі і для криміналістики зокрема. Таким чином, у даний час існують два шляхи роботи з запаховими слідами: а) використання нюху живих організмів, так званих біологічних детекторів, і б) застосування штучно створених пристроїв – технічних детекторів.

7. Подальша розробка проблем одорології приведе до можливої ідентифікації особи за запахом та без застосування собак-диференціаторів шляхом використання спеціальних приборів, розробка принципів дії яких складає компетенцію науки біоніки, кібернетики та інших галузей знань. Крім того, можливість консервації і тривалого зберігання запахів становить основу для розробки системи одорологічного впізнання. Існування даного виду реєстрації зможе поповнити систему криміналістичних

обліків органів внутрішніх справ і тим самим створить умови для більш вдалої боротьби зі злочинністю.

ОДОРОЛОГІЯ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ У РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ

Панченко Б. С., студент 2-го курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Метод криміналістичної одорології, що виник на перетині криміналістики і розшукової кінології, являє собою новий рівень використання запаху людини у розкритті та розслідуванні злочинів. Запах є суттєвим джерелом інформації про людину. Запахові сліди тіла людини – результат дії єдиного у своєму роді джерела особистісної інформації, такого, що «працює» безупинно і проявляє себе за будь-яких умов незалежно від волі та бажання суб'єкта, який «генерує» запах. Запах людини має кілька складових, які утворюють певний «букет», що дозволяє у будь-який момент ідентифікувати конкретну людину й розшукати її за запаховими слідами. До таких складових необхідно віднести: власні запахи людини, пов'язані з фізіологічною діяльністю різних залоз та захворюванням окремих органів, харчуванням; запахи предметів туалету і засобів особистої гігієни; запахи, пов'язані з побутовими і професійними умовами роботи та мешкання [1, с. 65].

Вперше про метод криміналістичної одорології, як про один із засобів виявлення та закріплення доказів, було заявлено в 1965 році. Однак висунуті пропозиції про можливість судового використання результатів кінологічної вибірки запахів викликали ряд заперечень процесуального та методичного характеру, без усунення яких принципи криміналістичної одорології довго не могли бути реалізовані.

Ідея консервації і використання криміналістами запахових проб, отриманих зі слідів людини на місцях подій, отримала